

Материалы международной научно-практической конференции, посвященной 130-летию С.Сейфуллина = С.Сейфуллиннің 130 жылдығына арналған халықаралық ғылыми - практикалық конференциясының материалдары. - 2024. – Ч.ІІ.- Б.195-196.

ӘОЖ 664.724/726(574.23)(045)

КО ТР 015/2011 ТАЛАПТАРЫНА СӘЙКЕС «ЖАСЫБАЙ ХХІ» ЖШС ЭЛЕВАТОРЫНДА АРПАНЫ ҚАБЫЛДАУ МЕН САҚТАУДЫ БАҚЫЛАУ

А.Байбусинова, 4 курс студенті

С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті

Астана қ.

Ауыл шаруашылығы өнімдерінің сапасы мен қауіпсіздігі кез келген кәсіпорын үшін маңызды міндет болып табылады. Бұл әсіресе, дәнді дақылдарды, оның ішінде арпаны қабылдау және сақтау процесіне қатысты. Қазақстандағы астық өңдеу және сақтау кәсіпорындарының бірі – «Жасыбай ХХІ» ЖШС элеваторы осы бағытта Кеден Одағының Техникалық Регламенті КО ТР 015/2011 талаптарына сай жұмыс істеп келеді. Бұл регламент ауыл шаруашылығы өнімдерінің, соның ішінде астықтың қауіпсіздігіне қойылатын талаптарды белгілейді, және оның негізгі мақсаты – өнімнің жоғары сапасы мен тұтынушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету [1].

Элеваторға жеткізілген астықтың сапасы мен қауіпсіздігі оның алғашқы қабылдауынан бастап қатаң бақылауда болады. Бұл процесс бірнеше кезеңнен тұрады:

- Құжаттық тексеру: Элеваторға жеткізілген арпа алдымен құжаттық тексеруден өтеді. Жеткізуші өнімнің сапасын растайтын ілеспе құжаттарды (сапа сертификаттары, сынама нәтижелері) ұсынуы қажет. Бұл кезеңде құжаттарда көрсетілген мәліметтер астықтың физикалық жағдайына сәйкес келуі тексеріледі.

- Көлікті тексеру және таразылау: Астық автокөлік таразыларында өлшеніп, қажетті тексерулер жүргізіледі. Бұл кезеңде көлік құралдарының герметикалығы, арпа төгілмеуі және тасымалдау кезінде сапасының сақталуы қадағаланады.

- Үлгілерді алу және зертханалық талдау: Арпаның сапасын әрі қарай тексеру үшін автоматты сынама алғыштар арқылы үлгілер алынады. Бұл үлгілер арнайы зертханаға жіберіліп, онда пестицидтер, микотоксиндер және басқа да зиянды заттардың болуы тексеріледі. Сонымен қатар, микробиологиялық көрсеткіштер мен өнімнің ылғалдылығы анықталады.

Элеваторға қабылданған арпаны ұзақ мерзім сақтауда басты назар оның сапасын сақтап қалуға бағытталған. Бұл мақсатта «Жасыбай ХХІ» ЖШС элеваторында КО ТР 015/2011 талаптарына сәйкес бірнеше шаралар қабылданады:

- Температура мен ылғалдылықты бақылау: Арпа қоймаларында сақталған кезде оның бұзылуын болдырмау үшін температура мен ылғалдылық деңгейі қатаң бақыланады. Қоймалардағы микроклимат автоматтандырылған жүйелермен бақыланады, бұл астықты қауіпсіз жағдайда ұзақ сақтауға мүмкіндік береді [2].

- Желдету және кептіру жүйелері: Астықтың тепе-тең ылғалдылығы мен сыртқы орта температурасы сәйкессіз болған кезде астықты желдету арқылы оның сапасы сақталады. Қажет болған жағдайда арпа арнайы шахталы кептіргіштерде кептіріледі. «Жасыбай ХХІ» элеваторында қолданылатын СЗШ-16А кептіргіші әлемдік стандарттарға сай және оның тиімділігі жоғары.

- Тұрақты мониторинг және тексеру: Сақтау процесінің барлық кезеңдерінде астықтың сапасы тұрақты түрде тексеріліп отырады. Астық қоймаларындағы ауа айналымы, температура ауытқулары және зиянкестерге қарсы күрес бойынша барлық шаралар жүйелі түрде бақыланады [3].

КО ТР 015/2011 талаптарына сәйкес, өнімнің қауіпсіздігі мен сапасын қамтамасыз ету үшін әрбір қабылданған партияның барлық көрсеткіштері мұқият тексеріліп, тіркеледі. Арпа құрамындағы зиянды заттар мен микробиологиялық көрсеткіштер белгіленген стандарттарға сәйкес келуі тиіс. Сонымен қатар, өнімді сақтау шарттарының талаптарға сәйкес орындалуы маңызды.

«Жасыбай ХХІ» ЖШС элеваторы осы талаптарға сәйкес жұмыс істей отырып, арпаны қабылдау және сақтау процестерін тиімді ұйымдастырады. Кәсіпорынның жоғары технологиялық жабдықтары, автоматтандырылған бақылау жүйелері және тұрақты тексерулер өнімнің сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз етіп, тұтынушыларға тек жоғары сапалы өнім жеткізілуіне мүмкіндік береді [4].

Кеден Одағының Техникалық Регламенті ТР КО 015/2011 талаптарына сәйкес «Жасыбай ХХІ» ЖШС элеваторында арпаны қабылдау және сақтау процестері қатаң стандарттар негізінде жүзеге асырылады. Бұл талаптар өнімнің жоғары сапасы мен тұтынушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған. Элеваторда қолданылатын заманауи технологиялар мен тиімді басқару жүйелері астықты сақтау кезінде шығындарды азайтып, өнімнің сапасын сақтауға мүмкіндік береді [5].

Ғылыми жетекшісі - PhD, аға оқытушы Г.Т. Юсупова

Әдебиеттер тізімі

- 1 Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі. (26 маусым 2015 ж.). Астықты сақтау қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің № 4-1/573 бұйрығы.
- 2 ГОСТ 13586.2-81 Астық. Арамшөптердің, дәндердің құрамын анықтау әдістері, арнайы есепке алынған қоспалар, ұсақ түйіршіктер және ірілігі.
- 3 Изтаев, А. (1992). *Қазақстандағы бидай дәнінің технологиялық қасиеттері: оқулық*. Алматы: Қайнар.
- 4 Молдағалиев, БА. (2018). *Дән сақтау технологиялары*. Алматы. КО ТР 015/2011 «Астық қауіпсіздігі туралы». Кеден одағы Комиссиясының 2011 жылғы 9 желтоқсандағы шешімі.